

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN ARVIOINTILOMAKE LAUTAKUNNILLE TP 2024

Kunnanhallituksen on tilinpäätöksen toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Tätä tarkoitusta varten kunnanhallituksen tulee esittää toimintakertomuksessa selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä keskeiset johtopäätökset sen toteutumisesta tilikaudella.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Vihdin kunnanvaltuuston 27.1.2014 ja kunnanhallituksen 24.3.2014 hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lautakunnalla on velvollisuus valvoa, että sen alainen toiminta tapahtuu kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen hyväksymien tavoitteiden mukaisesti sekä seurata tavoitteiden toteutumista. Kunnanvaltuuston 18.3.2024 § 16 hyväksymän viimeisimmän muutetun hallintosäännön 14 §:n mukaan palvelukeskuksen johtaja vastaa keskuksensa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuuden varmistamisesta.

Sisäisen valvonnan yleisohje koskee kaikkia kunnan toimielimiä, kunnan johtoa eri organisaatiotasolla ja kaikkia esimiesasemassa olevia. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan kuntamme kaikissa hallintokunnissa.

Tällä arviointilomakkeella arvioidaan lautakunnan alaisen toiminnan toteutumista vuonna 2024. Arviointilomakkeiden yhteenveto ja niistä tehtävät johtopäätökset toimivat pohjana kunnanhallituksen tilinpäätöksessä antamalle sisäisen valvonnan selonteolle. Keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan osalta lomaketta ei täytetä. Elinvoimalautakunnan alaiset elinvoimapalvelut ja kuntaympäristöpalvelut tekevät arviointilomakkeen omilta osiltaan.

Lomakkeessa olevien numeeristen yleisarvosanojen perustelut ovat seuraavat:

- 5=onnistunut kiittävästi
- 4=onnistunut hyvin
- 3=onnistunut tyydyttävästi
- 2=onnistunut huonosti
- 1=onnistunut erittäin huonosti

LAUTAKUNTA: YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

1. SÄÄNNÖSTEN, MÄÄRÄYSTEN JA PÄÄTÖSTEN NOUDATTAMINEN

Selonteossa tulee ottaa kantaa sisäisen valvonnan toimivuuteen lakien ja päätösten sekä hyvän hallintotavan noudattamisessa erityisesti lakisääteisissä tehtävissä ja erityisesti silloin, kun niiden noudattamisessa on havaittu puutteita. Selonteossa saattaa olla aiheellista arvioida sisäisen valvonnan toimivuutta tilanteessa, jossa toimielimen tai viranhaltijan toimintaan on tilikauden aikana kohdistunut kunnallisvalitus, korvausvaatimus, syytteesen asettaminen tai muu oikeusseuraamus. Huomioithan arvioinnissa myös tietosuojan ja tietoturvan yhtenä arvioitavana kohteena.

Yleisarvosana: 3

Kirjallinen arviointi:

Ympäristölautakunnan alaisuudessa toimivien palveluyksiköiden toiminta perustuu lakisääteisiin vaatimuksiin. Toimialan palvelujen tuottamisessa ja päätöksissä noudatetaan kunnallis- ja hallintolainsäädännön lisäksi ympäristön toimialan yleisiä ja erityislakeja, määräyksiä ja hallinnon vahvistamia ohjeita ja säännöksiä. Lakeja uusitaan tiheässä tahdissa ja valtio siirtää jatkuvasti lisää vastuuta kuntien viranhaltijoille.

Rakennusvalvonnassa tehdyistä valituskelpoisista päätöksistä/ratkaisuista on toimintakaudella 2024 tehty 3 oikaisuvaatimusta viranhaltijan päätöksistä. Ympäristölautakunta on käsitellyt oikaisuvaatimuksista 3 ja pysyttänyt asioissa tehdyt viranhaltijapäätökset voimassa. Yhtään päätöstä ei ole kuluvalle kaudella muutoksenhaussa muuttunut tai kumoutunut.

Ympäristölautakunnassa vuonna 2022 päätetty lentokentän ympäristölupapäätös kumottiin hallinto-oikeuden päätöksellä joulukuussa 2024 ja siten päätettiin siirtää lupa uudelleen Vihdin kunnan ympäristövalvonnan käsittelyyn. Maisematyöluipa-asiassa haettu valituslupahakemus hylättiin korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Vuoden 2024 aikana oikeuskansleri antoi ratkaisunsa kanteluasioissa, joissa arvosteltiin kunnan, rakennusvalvonnan ja ympäristövalvonnan toimintaa. Arvioinneissaan oikeuskansleri katsoi, ettei asioissa ole ilmennyt, että Vihdin kunnassa olisi menetelty lainvastaisesti tai laiminlyöty virkavelvollisuuksia, eikä kantelut siten ole johtanut laillisuusvalvonnallisiin toimenpiteisiin.

2.TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN, VAROJEN KÄYTÖN VALVONTA, TULOKSELLISUUDEN ARVIOINNIN PÄTEVYYS JA LUOTETTAVUUS

Tavoitteiden, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta esitetään tilinpäätöksen toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Silloin kun tavoitteen asettamisessa tai määrärahan budjetoinnissa on tapahtunut olennainen virhe tai tulosvastuuta ei ole noudatettu tai toimivalta varojen käytössä on toistuvasti ylitetty, saattaa asia kuitenkin olla syytä tuoda esiin selonteossa korjausehdotuksineen.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Kuntaympäristöpalveluiden palvelukeskuksen johtoryhmä on seurannut vuonna 2024 sisäisesti sekä taloudellisten (käyttötalous ja investoinnit) että toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Vuositason talouden ja toiminnan vertailut on esitelty osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksessä.

Rakentamis- ja ympäristöpalveluiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet muutetun talousarvion puitteissa ja tavoitteiden seuranta on tehty säännöllisesti. Lupa-asioiden käsittelyruuhka on saatu purettua. Valtuuston nähden sitova tavoite, LUMO-ohjelma hyväksyttiin kesäkuun valtuustossa.

3. RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelyjä, joiden avulla tunnistetaan ja arvioidaan kunnan toimintaan liittyviä riskejä sekä määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi, valvomiseksi ja säännönmukaiseksi raportoimiseksi.

Kunnan riskienhallinnan tasoa ja riittävyttä arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä. Toimintaan, investointeihin ja rahoitukseen liittyvät riskit jäävät pääsääntöisesti kunnan kannettavaksi. Vahinkoriskin toteutumisesta seuraavaa menoa tai menetystä voidaan rajata vakuuttamalla. Riskienhallinnan järjestämistä arvioidaan selonteossa esimerkiksi seuraavien perusteiden:

- Onko riskienkartoitus kunnassa ajan tasalla ja onko se tehty riittävän kattavasti?
- Onko riskienhallinta ja seuranta vastuutettu selkeästi ja onko siihen riittävä asiantuntemus?
- Onko onnistuttu toteutuneiden riskien ajallisessa ja rahamääräisessä ennakoinnissa?

Yleisarvosana: 4

Kirjallinen arviointi:

Vihdin kunnassa työsuojeluorganisaatio tekee säännöllisesti työoloihin liittyviä tarkastuksia eri

työyksiköihin. Kuntaympäristöpalveluiden ja elinvoimapaalveluiden työyksiköissä käydään läpi työsuojeluorganisaation laatimat raportit. Lisäksi raporteissa mainitut korjaus- ja parannuskohteet pyritään hoitamaan kuntoon yhteistyössä ao. toimialojen kanssa.

Esimiehet saavat sähköisesti tiedot oman sektorinsa läheltä piti- ja työtaturma –ilmoituksista.

Yksiköiden esimiehet käyvät ilmoituksia koskevat asiat läpi työyhteisössä. Näiden ilmoitusten kautta saadaan tietoa niistä riskeistä, joita Rakentamis- ja ympäristöpalveluiden alaisessa toiminnassa on. Läheltä piti- ja työtaturma –ilmoituksien määrä sekä keskeiset teemat raportoidaan henkilöstöraportissa vuosittain.

Ympäristönsuojelu- ja valvontayksikön toiminnan riittävydestä ja vastaavuudesta lainsäädännön tavoitteisiin nähden ei ole tehty erillistä riskienarviointia. Yleisesti riskienhallinnan ydin on yksikön työntekijöiden työturvallisuuden ja työkyvyn ylläpito. Työtehtäviin liittyy sekä väkivallan että tapaturmien uhkaa. Lisäksi riskejä voi toisinaan aiheutua henkilöresurssien vastaamattomuudesta työmäärään. Vuonna 2024 tilanne oli henkilöresurssien osalta verraten hyvä.

Rakennusvalvonnan osalta toiminnan riittävydestä ja vastaavuudesta lainsäädännön tavoitteisiin nähden ei ole tehty erillistä riskienarviointia. Rakennetun ympäristön valvontatyöt ovat määrällisesti suuria ja asioiden eteenpäin vientiä on pyritty nopeuttamaan. Jatkuvan valvonnan ristiriitatilanteet tuottavat suurimman osan työntekijöihin kohdistuvasta epäasiallisesta kohtelusta.

4. OMAISUUDEN HANKINNAN, LUOVUTUKSEN JA HOIDON VALVONTA

Selonteossa arvioidaan sisäisen valvonnan toimivuutta erityisesti silloin, kun omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa on toteutunut menetyksiä, arvon alennuksia tai jouduttu korvaus tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen. Menetys tai korvaus voi olla seuraus esimerkiksi virheellisestä menettelystä hankinnan kilpailuttamisessa tai omaisuuden luovutukseen liittyvässä arvonlisäveron palautuksessa tai valtionosuuden takaisinperinnässä.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Vihdin kunnassa on viranhaltijoille ohjeet hankinnoista ja hankintojen tekemiseen on mahdollista saada asiantuntijan opastusta. Hankintaohje on päivitetty 2024.

Vihdin kunnan toimintasäännön mukaan tulosalue-esimies tekee päätöksen irtaimen omaisuuden poistoista ja luovutuksesta alaisensa viranhaltijan esityksestä. Toimintasäännössä on myös mainittu viranhaltijoiden hankintoihin liittyvät säännöt, rajoitukset ja valtuudet.

Rakentamis- ja ympäristöpalveluissa hankinnat on tehty myös vuonna 2024 lainsäädäntöä ja kunnan omaa ohjeistusta noudattaen.

5. SOPIMUSTOIMINTA

Sopimukseen liittyvää sisäistä valvontaa on selonteossa aiheellista arvioida erityisesti silloin, kun sopimuksella on ollut sellaisia negatiivisia seuraamuksia, joita ei sopimusta tehdessä ole ennakoitu. Selonteossa on myös syytä arvioida onko sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta kunnassa ajantasaista ja kattavasti vastuutettu.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Kuntaympäristön palvelukeskuksessa laaditaan vuosittain lukuisia sisällöltään ja laajuudeltaan erilaisia sopimuksia, kuten ostopalvelujen hankintasopimuksia, huoneiston vuokrasopimuksia, kumppanuussopimuksia jne. Sopimusten laadinta ja seuranta on pääasiassa tulosalueiden esimiesten vastuulla ja varassa. Toimialan sopimukset hyväksyvät ne viranhaltijat tai toimielimet, jotka voivat niitä allekirjoittaa toimivaltansa puitteissa. Päätökset ja sopimukset ovat pääsääntöisesti julkisia. Aiemmin laadittuihin sopimuksiin ei ole kohdistunut taloudellisia negatiivisia vaikutuksia tai vahinkoja.

6. ARVIO SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on arvioida systemaattisilla menetelmillä sisäisen valvonnan toimivuutta ja tehokkuutta sekä tukea kunnan johtavia viranhaltijoita ja toimielimiä riskienhallinnan toteuttamisessa. Sisäinen tarkastus suoritetaan toimivan johdon johdolla ja alaisuudessa.

Selonteosta tulee käydä ilmi, miten sisäinen tarkastus on toimielimessä järjestetty, tarkastustoiminnon laajuus, kohdentuminen ja keskeiset tulokset päättyneellä tilikaudella ja johtopäätökset.

Yleisarvosana: 5

Kirjallinen arviointi:

Kuntaympäristön palvelukeskuksessa tarkastustoiminta perustuu lakien ja säädösten sekä Vihdin kunnan sisäisen valvonnan ohjeeseen ja siihen liittyvään riskienhallinnan ohjeistukseen.

Tarkastustoiminta on perustunut myös tarkastuslautakunnan säännöllisiin tarkastuksiin.

Sisäinen tarkastus tapahtuu useamman henkilön osallistumisella asioiden käsittelyyn hankkeiden eri vaiheissa. Sisäinen tarkkailu on jatkuvaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien asianmukainen hoitaminen hyväksytyllä tavalla. Toimintaperiaatteina ovat rehellisyys, objektiivisuus, luottamuksellisuus, ammattitaito sekä kuntalaisten tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun varmistaminen.

Tavoitteiden toteutumisesta, merkittävistä avoimista riskeistä, sisäisen valvonnan tilasta sekä muista organisaation johtamis- ja hallintojärjestelmää koskevista asioista informoidaan säännöllisesti toimielimen johdolle.

Sisäinen tarkastus on toteutunut ohjeistuksen ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Lomake palautetaan täytettynä viimeistään 28.2.2025 osoitteeseen talouspalvelut@vihti.fi. Mikäli lautakuntakäsittelyssä tulee muutoksia, näistä ilmoitettava talouspalveluille.